

Riktlinjer för det brottsförebyggande arbetet i Vetlanda kommun

Dokumenttyp:	Riktlinje
Beslutad av:	Kommunstyrelsen (2026-06-03 § 92)
Gäller för:	Alla Vetlandas verksamheter
Giltig från och med:	3 juni 2026
Dokumentansvarig:	Kommundirektör/Brottsförebyggande samordnare
Senast reviderad:	
Senast granskad:	

Globala mål

Detta styrdokument bidrar till följande globala mål

Innehåll

1.	Inledning	3
1.1.	Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete...	3
1.2.	Andra relaterade styrdokument.....	3
1.3.	Syfte.....	4
1.4.	Målsättning.....	4
1.5.	Uppföljning och utvärdering.....	4
2.	Struktur och organisation	4
2.1.	Styrning.....	4
2.2.	Lägesbildsgrupp.....	5
2.3.	Samverkansforum EST	5
2.4.	Strategiska rådet.....	5
2.5.	Dokumentation.....	6
3.	Fokusområden	6

1. Inledning

Vetlanda kommuns brottsförebyggande arbete utgår bland annat från Vision 2050 – Vetlanda: här växer människor och företag. Visionen beskriver ett Vetlanda som attraktivt, hållbart och nytänkande – en kommun där människor och företag utvecklas, trivs och väljer att stanna.

Ett tryggt och inkluderande samhälle är en grundförutsättning för att nå denna vision. Det brottsförebyggande arbetet bidrar till samtliga dessa riktningar, med särskilt fokus på den hållbart växande kommunen. Genom ett främjande och förebyggande förhållningssätt skapas förutsättningar för god hälsa, trygghet, tillgänglighet och en god arbetsmiljö.

Ambitionen är att stärka den sociala hållbarheten genom att skapa ett tryggt Vetlanda där olikheter välkomnas, jämlikhet främjas och medborgare ges möjlighet till delaktighet och inkludering.

1.1. Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Lagen trädde i kraft den 1 juli 2023 och syftar till att stärka kommunernas roll i det lokala brottsförebyggande arbetet.

Syftet med lagen är att göra det brottsförebyggande arbetet mer effektivt, strukturerat och kunskapsbaserat, med tydliga roller, ansvar och samverkan mellan kommun, polis och andra aktörer, för att bidra till ett tryggare lokalsamhälle.

Varje år kartläggs och analyseras risk- och skyddsfaktorer samt brott och trygghet, dess omfattning, utveckling och konsekvenser. Utifrån kartläggningen ska Vetlanda kommun ta fram en årlig handlingsplan för det brottsförebyggande arbetet. Åtgärderna i handlingsplanen följs upp regelbundet och utvärderas en gång per år, för att säkerställa att åtgärderna är effektiva och relevanta.

Enligt lagen ska arbetet samordnas och ske i samverkan. Kommunen ansvarar för att koordinera det lokala brottsförebyggande arbetet och samverkan sker med polis, civilsamhälle, myndigheter och andra relevanta aktörer.

Kommunen ska också ha en särskild brottsförebyggande samordningsfunktion som bland annat stödjer det brottsförebyggande arbetet, fungera som kontaktpunkt och som sprider information till invånare och aktörer.

Kommunstyrelsen är, enligt lagen, ytterst ansvarig för det brottsförebyggande arbetet och säkerställer att arbetet rapporteras till kommunfullmäktige.

1.2. Andra relaterade styrdokument

Regeringens skrivelse 2023/24:56 är ett annat styrdokument med bäring på det brottsförebyggande arbetet där en bred strategi för att motverka våldsbejakande extremism och terrorism presenteras. Strategin betonar förebyggande åtgärder, men innehåller också åtgärder för att förhindra våldsdåd, skydda samhället och hantera konsekvenserna av våldsdåd. Strategin betonar vikten av samverkan mellan olika aktörer i arbetet mot våldsbejakande extremism och terrorism.

Det finns även andra lagar som påverkar kommuners ansvar för att vidta brottsförebyggande åtgärder däribland socialtjänstlagen (2025:400), skollagen (2010:800) och plan- och bygglagen (2010:900). Utöver detta har Vetlanda kommun processer samt andra beslutade riktlinjer, avtal och stödmaterial som relaterar till det brottsförebyggande arbetet.

1.3. Syfte

Syftet med dessa riktlinjer är att presentera inriktningar för den årliga handlingsplanen samt skapa förutsättningar för ett starkt brottsförebyggande och trygghetskapande arbete inom samtliga kommunala förvaltningar och kommunala bolag.

1.4. Målsättning

Det brottsförebyggande arbetet ska bidra till att färre Vetlandabor utsätts för brott och att fler ska uppleva kommunen som trygg och säker.

Vetlanda kommun ska vara en trygg, säker och robust plats att leva, verka och vistas i, där risker för olyckor, brott, störningar och samhällskriser förebyggs, hanteras och begränsas. Det brottsförebyggande arbetet ska bedrivas med kvalitet och med fokus på Vetlandabornas trygghet.

Det förebyggande arbetet ska genomföras effektivt, uthålligt och flexibelt samt proaktivt inom samtliga kommunala nämnder, kommunala bolag och förbund samtliga medarbetare ska förstå hur de kan bidra till det brottsförebyggande arbetet.

1.5. Uppföljning och utvärdering

Det brottsförebyggande arbetet följs upp och utvärderas årligen för att säkerställa att åtgärderna genomförs enligt handlingsplanen och bidrar till förväntade effekter.

Uppföljningen baseras på målsättningar med indikatorer, statistik och trygghetsmätningar samt återkopplingar från samverkanspartners. Resultaten används för att analysera utvecklingen över tid, identifiera behov av justeringar och stärka arbetets kvalitet. Utvärderingen utgör underlag för kommande planering, prioritering av åtgärder och rapportering till kommunstyrelsen, nämnder och bolag.

En gång per år presenteras arbetet och dess resultat för kommunstyrelsen och en rapport över det brottsförebyggande arbetet skickas till BRÅ – Brottsförebyggande rådet.

2. Struktur och organisation

Det brottsförebyggande arbetet i Vetlanda samordnas av en brottsförebyggande samordnare och arbetet organiseras i tre olika nivåer: Lägesbildsgrupp, Samverkansforum EST och Strategiskt råd. Därtill kommer arbetsgrupper som skapas utifrån behov.

Kommunala nämnder, förbund och kommunala bolag ska utifrån sina olika grunduppdrag delta i arbetet med att stärka kommunen i det brottsförebyggande och trygghetskapande arbetet.

2.1. Styrning

Styrning och samverkan avseende det brottsförebyggande arbetet ska vara strukturerad och långsiktig. Ansvar och verkställigheten ligger ytterst hos kommunens nämnder och bolag. Arbetet ska vara en naturlig del i den ordinarie verksamheten. Nämnderna sätter resurser med utgångspunkt från de målsättningar som varje år beslutas för det brottsförebyggande arbetet. Centrala funktioner som brottsförebyggande samordnare och säkerhetschef har en stödjande och samordnande roll inom det brottsförebyggande arbetet.

2.2. Lägesbildsgrupp

Medarbetare i organisationen rapporterar kontinuerligt om ordningsstörningar och andra avvikelser till förvaltningens kontaktperson för Lägesbild.

Informationen dokumenteras av förvaltningarnas särskilt utsedda personer i ett för Vetlanda kommun anpassat rapporteringsverktyg och följs upp vid regelbundna rapporteringsmöten.

Den aktuella lägesbilden delas med Samverkansforum EST och kommunens förvaltnings- och bolagschefer.

Genom att kontinuerligt ta fram aktuella lägesbilder och koppla dessa till fokusområdena ges Vetlanda kommun möjlighet att arbeta utifrån bästa tillgängliga kunskap med det brottsförebyggande arbetet.

Ansvar: Varje förvaltning och kommunalt bolag utser representant som kontinuerligt hanterar rapporter till lägesbilden och delger dessa vid gemensamma rapporteringsmöten. De återkopplar till förvaltningens/bolagets ledningsgrupp.

2.3. Samverkansforum EST

Samverkansforumets uppgift är att analysera orsakerna till identifierade problemen kring otrygghet och brottslighet. Med utgångspunkt från analysen föreslås relevanta åtgärder för att hantera problemen. Arbetet och dess effekter följs upp regelbundet och utvärderas årligen.

Samverkansforum EST tar hand om avvikelser som Lägesbildsgruppen inte kunnat åtgärda.

De situationella och sociala brottsförebyggande åtgärderna genomförs inom respektive förvaltning eller i samverkan med andra interna förvaltningar och/eller externa samverkanspartners. De i forumet beslutade åtgärder som kräver samverkan genomförs i utsedda arbetsgrupper där deltagarna utses av samverkansforumets representanter. Ansvarig för arbetsgruppen är den som äger större delen av problematiken. Uppföljning av åtgärderna sker under Samverkansforumets möten.

Samverkansforumet ska även verka för att det systematiska arbetsmiljöarbetet och det systematiska säkerhetsarbetet samordnas, då dessa är viktiga förutsättningar för det brottsförebyggande- och säkerhetsarbetet.

Ansvar: Respektive förvaltning och kommunalt bolag utser representant till Samverkansforumet. Representanten ansvarar för att bidra med relevant information som kan komplettera och förtydliga lägesbilden samt säkerställa att återkoppling från samverkansforumets möten lyfts inom respektive ledningsgrupp.

2.4. Strategiska rådet

Det strategiska rådet kan fatta strategiska beslut om särskilda insatser samt följa upp det brottsförebyggande arbetet och det ingångna samverkansavtalet. I det strategiska rådet ingår kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör för Vetlanda kommun samt chefen för Lokalpolisområde Högländet. Rådet träffas minst två gånger per år eller vid behov.

Ansvar: Kommundirektör/chef Lokalpolisområde är sammankallande och brottsförebyggande samordnare och kommunpolisen är föredragande

2.5. Dokumentation

Dokumentationen sker systematiskt och kontinuerligt och omfattar planering, genomförande och uppföljning av åtgärder. För att möjliggöra uppföljning och utvärdering dokumenteras syfte och mål, aktiviteter och ansvarsfördelning, mål och resultat. Alla möten dokumenteras genom protokoll eller minnesanteckningar. Detta skapar förutsättningar för lärande, utveckling och revidering av arbetet över tid.

3. Fokusområden

Utifrån den årliga Kartläggningen ska det brottsförebyggande arbetet i Vetlanda arbeta inom följande fokusområden:

1. Förhindra att barn och unga hamnar i utanförskap, kriminalitet och missbruk

Det brottsförebyggande arbetet ska minimera riskerna för normbrytande beteende som kan leda till kriminalitet och missbruk. De riskfaktorer som forskning visar hänga samman med en högre risk för kriminalitet är bland annat bristfälliga språkliga förmågor, bristfälliga skolprestationer, psykisk ohälsa (nedstämdhet och självskadebeteende), normbrytande beteende samt alkohol- och annan droganvändning¹. Dessa riskfaktorer ska utgöra ett underlag för prioritering och utformning av förebyggande insatser. En viktig del i det brottsförebyggande arbetet är ett tidigt och tillgängligt föräldrastöd som stärker vårdnadshavares förmåga att skapa trygga relationer, sätta tydliga gränser och uppmärksamma tidiga signaler.

2. Verka för trygga miljöer inomhus och utomhus

Innebär att planera, utforma och förvalta platser så att risken för brott minskar och att den upplevda tryggheten ökar. Ur ett brottsförebyggande perspektiv handlar det om god belysning, tydliga siktlinjer, närvaro av människor, överblickbara ytor samt skötsel och underhåll som signalerar ordning och att man bryr sig. Genom att minska möjligheter till brott och öka den sociala kontrollen skapas miljöer där människor känner sig säkra och där brottslighet motverkas.

3. Öka allmänhetens kunskap om hur de kan förebygga brott

Innebär att informera och stärka människors förmåga att själva minska risken för att utsättas för brott. Ur ett brottsförebyggande perspektiv handlar det om att sprida kunskap om säkra beteenden, riskmedvetenhet, ansvarstagande och hur man kan bidra till tryggare miljöer genom samverkan, vaksamhet och anmälan av brott.

4. Arbeta för en säker och trygg trafikmiljö

Innebär att förebygga brott och otrygghet i trafiken genom planering, tillsyn och beteendepåverkan. Ur ett brottsförebyggande perspektiv handlar det om att motverka trafikbrott som hastighetsöverträdelse, rattfylleri och olovlig körning, samt att skapa trafikmiljöer som minskar olyckor och otrygghet för alla trafikanter.

¹ Risk- och skydds faktorer för normbrytande beteende bland unga: Att använda teori och forskning i praktiken Andershed & Andershed, 2019, s 23ff

5. Utveckla brottsförebyggande samverkan med närings- och föreningsliv

Innebär att stärka samarbetet mellan offentliga aktörer, företag och föreningar för att förebygga brott och öka tryggheten. Ur ett brottsförebyggande perspektiv handlar det om att dela information, samordna åtgärder och gemensamt ta ansvar för trygga miljöer, tidig upptäckt av problem och förebyggande arbete mot brottslighet och otrygghet.

6. Motverka välfärdsbrott och annan organiserad brottslighet

Innebär att tidigt förhindra etablering av oseriösa aktörer och kriminella nätverk samt och minska deras möjligheter att verka inom Vetlanda kommun.

Innebär även att förhindra och minska utnyttjandet av välfärdssystemet genom att stärka kontrollsystem, öka kunskap och medvetenhet hos kommunal personal, samt tidigt identifiera risker för fusk. Fokus riktas på förebyggande åtgärder snarare än enbart reaktioner, exempelvis utbildning, tydliga rutiner och samarbete mellan myndigheter.